

Asiakasmaksu

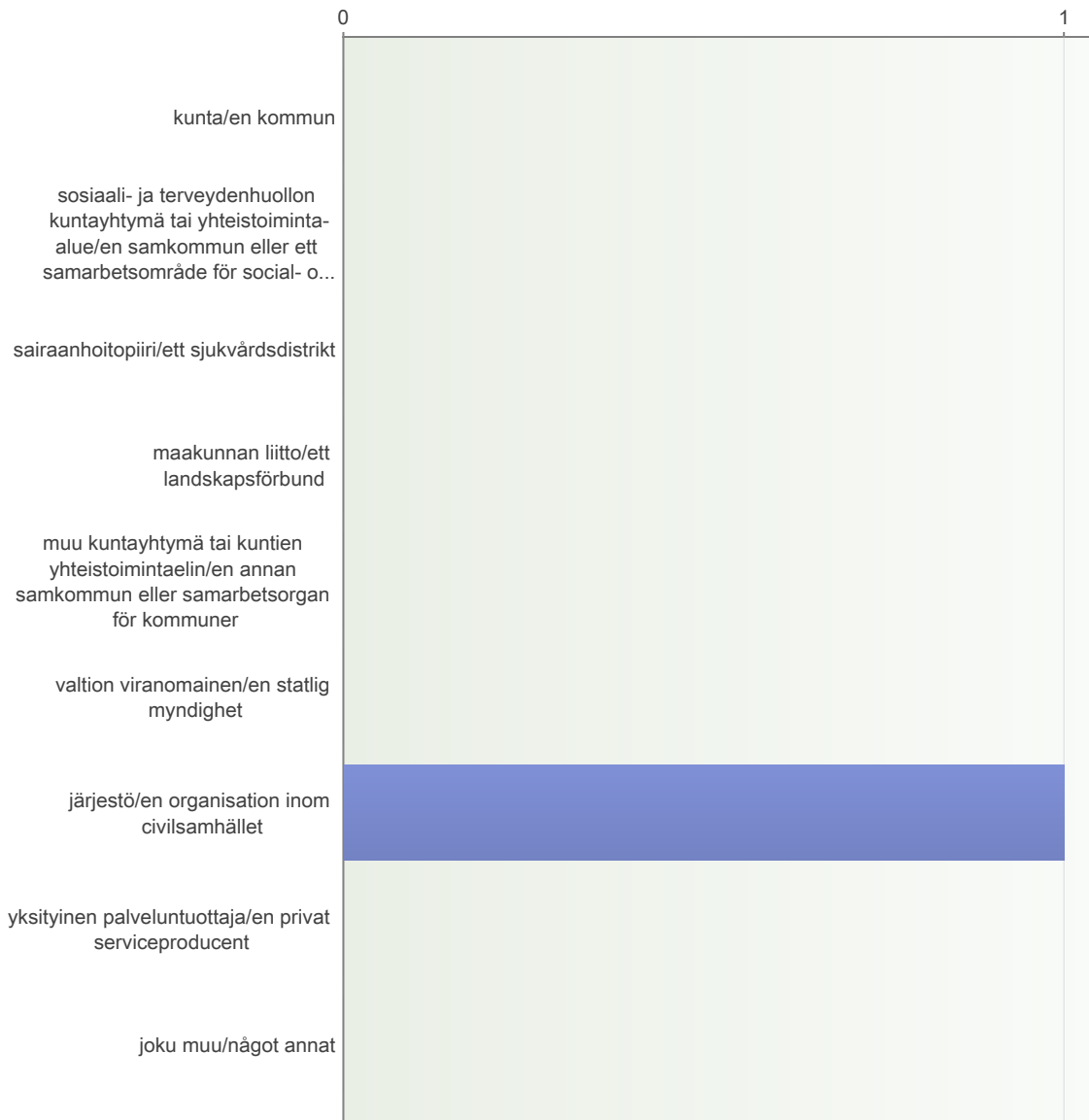
1. Vastaajan taustatiedot/bakgrundsuppgifter

Vastaajien määrä: 1

Vastaajatahon virallinen nimi/Officiellt namn på den aktör som svarar	Vastauksen kirjanneen henkilön nimi/Namn på den person som antecknat svaret	Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot/Namn på den person som antecknat svaret	Lausuntopyyntön käsittelypäivämäärä toimielimessä/Datum som begäran om remissyttrande behandlades i organet	Toimielimen nimi/Organets namn
Kehitysvammaliitto	Susanna Hintsala	susanna.hintsala@kvl.fi		

2. Onko vastaaja/Är den svarande

Vastaajien määrä: 1

3. Yleiset kysymykset hallituksen esitysluonnoksesta. Kaikkiin kysymyksiin ei tarvitse vastata, jos lausunnonantajalla ei ole asiasta lausuttavaa. Allmänna frågor om utkastet till regeringsproposition. Alla frågor behöver inte besvaras, om remissinstansen inte har något att säga om frågan.

Vastaajien määrä: 1

- Yleiset kommentit:

Kehitysvammaliiton lausunnon lähtökohtana on YK:n vammaissopimuksen artikla 28, jonka mukaan sopimuspuolten tulee varmistaa vammaisten henkilöiden oikeus riittävään omaan ja perheidensä elintason sekä muun ohessa elinolojen jatkuvaan parantamiseen.

Kehitysvammaliiton kantana on, että vamman vuoksi välttämättömien palvelujen tulee säilyä maksuttomina. Valtaosa kehitysvammaisista ihmisistä elää takuueläkkeen varassa, minkä vuoksi pienetkin maksut muodostuvat esteeksi palvelujen käytölle. Kehitysvammaisilla henkilöillä on usein monia ja pitkäaikaisia palveluntarpeita.

Palvelujen maksuttomuus on erittäin tärkeää myös niille vammaisille henkilöille, jotka eivät tarvitse ympärivuorokautista apua ja tukea. Lievästi kehitysvammaiset henkilöt joutuvat taloudellisesti erittäin vaikeaan tilanteeseen, mikäli heidän tarvitsemansa palvelu olisi maksullista. Ratkaisu saattaa ajaa henkilöitä liian raskaisiin ympärivuorokautisiin palveluihin, joka on mm. Kehas-ohjelman vastaista.

Esityksessä vähimmäiskäyttövarat ovat aivan liian pienet. Hämmästyttävää on myös se, miksi perhehoidossa käyttövara olisi suurempi kuin muissa avoimuuden asumispalveluissa.

Vammaisen lapsen asuminen oman kodin ulkopuolella ja sen maksullisuus lapsen vanhemmille on erittäin suuri epäkohta. Nämä lapset ovat aina väistämättä erittäin vaikeahoitaisia ja useimmiten vanhempien ja lapsen välillä säilyy tiivis yhteys ja huoltajuus vanhemmilla. Vanhemmat osallistuvat lapsensa hoitoon niin paljon kun heidän voimavarojensa sallivat. Lapsi viettää mahdollisuuksien mukaan aikaa myös vanhempien luona. Vanhemmat hankkivat lapselle vaatteita ja arjen tarvikkeita.

Ateriamaksujen tulee perustua vain ruoan raaka-aineiden kustannuksiin, koska vamman vuoksi tarvittavasta palvelusta ei tule periä maksuja. Ateriamaksut ovat monilla jopa yli kaksinkertaistuneet sen jälkeen, kun korkein hallinto-oikeus vuoden 2014 lopulta alkaen alkoi tulkita asiaa niin, että palvelun osuuden sisällyttäminen ateriamaksuihin on mahdollista silloin, kun asiakasta ei osana erityishuollon palvelua auteta omien aterioidensa valmistamisessa. Ateriakustannukset ovat nousseet vastaavasti myös kehitysvammaisten henkilöiden päivä- tai työtoiminnassa.

Jos henkilö tarvitsee vammansa vuoksi erityistä terveyspalvelua esim. narkoosissa toteutettava hammashoito, tulisi se myöntää maksuttomana palveluna. Muuten voi käydä niin, että ensiarvoisen tärkeä terveyspalvelu jää saamatta, mistä voi koitua monenlaisia kielteisiä seurauksia esimerkiksi vakavampien terveysongelmien myötä.

Lakiesityksessä voidaan hyväksyä linjaus siten, että vammaispalvelulain palveluasumisessa voidaan periä kaikki ne maksut, jotka aiheutuvat tavallisesta asumisesta (vuokra, tavanomaiset sähkö- ja vesimaksut, siivous- ja pyykinpesuaineet ja -tarvikkeet, hygieniatarvikkeet ym. – siltä osin kuin asiakas ei valitse hankkia näitä aineita tai tarvikkeita itse).

Maksuttomina erityispalveluina tulee kuitenkin pitää kaikkia niitä palveluita ja tukitoimia, jotka edistävät vammaisen henkilön selviytymistä arjessa, eli toisen henkilön vammaiselle henkilölle tämän vamman johdosta antamaa apua ja tukea. Tällöin esimerkiksi ruoan valmistamisen, esille laittamisen tai kuljettamisen, siivouksen tai pyykinpesun työn osuutta ei voida sisällyttää vammaiselta henkilöltä perittäviin asiakasmaksuihin, vaan pelkästään ruoan raaka-ainekustannukset voidaan periä, vrt. esimerkiksi Hämeenlinnan HAO 29.5.2009/T09/0301/4.

Olemme laatineet tämän lausunnon tiiviissä yhteistyössä Kehitysvammaisten Tukiliiton, Autismi- ja Aspergerliiton Asumispalvelusäätiö ASPAn ja FDUV:n kanssa.

4. 1 §. Lain tarkoitus/1 §. Lagens syfte

Ei vastauksia.

5. 2 §. Soveltamisala/2 §. Tillämpningsområde

Ei vastauksia.

1 luku. Yleiset säännökset/1 kap. Allmänna bestämmelser

6. 3 §. Määritelmät/3 §. Definitioner

Ei vastauksia.

7. 4 §. Palvelusta perittävä maksu/4 §. Avgift för tjänster

Ei vastauksia.

8. 5 §. Maksun alentaminen ja perimättä jättäminen/5 §. Avgift som sänks eller inte tas ut

Vastaajien määrä: 1

- Myös terveydenhuollon tasasuuruksia maksuja tulisi olla velvollisuus jättää perimättä tai alentaa niissä tapauksissa, kun maksun kohtuullistamisen edellytykset selkeästi täyttyvät. Terveydenhuollon maksuista voi kertyä kohtuuttomia summia vammaiselle henkilölle, joka joutuu niitä maksamaan takuueläkkeestä useita vuosia ja jopa vailla mahdollisuuksia koskaan selviytyä niistä. Maksun alentamisen ja perimättä jättämisen ensisijaisuus sekä toimeentulotuen viimesijaisuus on huomioitu selkeästi lakitasolla. On kuitenkin huomioitava, että käytännössä kunnissa on tällä hetkellä käytössä hyvin erilaisia maksun alentamisen ja perimättä jättämisen arviointi-/laskumenetelmiä.

9. 6 §. Maksun periminen/6 §. Uttag av avgift

Ei vastauksia.

10. 7 §. Päätös tulosidonnaisesta maksusta/7 §. Beslut om inkomstbunden avgift

Ei vastauksia.

11. 8 §. Maksuttomat sosiaalipalvelut/8 §. Avgiftsfria socialtjänster

Vastaajien määrä: 1

- Lain lähtökohtana tulee olla vamman vuoksi tarvittavien erityispalveluiden maksuttomuus. Tämän pykälän 3 ja 4 kohdissa viitataan valmisteilla olevaan vammaispalvelulakiin, mikä tekee pykälän sisällön asianmukaisen arvioinnin mahdolliseksi.

12. 9 §. Maksuttomat terveystalvet/9 §. Avgiftsfria hälsotjänster

Vastaajien määrä: 1

- Katsomme, että yhdenvertaisuuden näkökulmasta on välttämätöntä, että myös vammaispalvelulain mukaisessa ympärivuorokautisessa palveluasumisessa terveydenhuoltopalvelut tulee saada maksutta. Näissä palveluissa asuvat vammaiset henkilöt ovat yleensä läpi elämänsä vähävaraisia, eläen takuueläkkeen ja eläkettä saavan hoitotuen varassa, eli käytännössä köyhyysrajan alla.

13. 10 §. Maksukatto/10 §. Avgiftstak

Vastaajien määrä: 1

- Kehitysvammaliiton mielestä on perusteltua säilyttää maksukatto tasasuuruissa maksuissa. Erityisesti pitkäaikaissairaiden kohdalla maksukatto tasaa terveydenhuoltomenojen maksurasitusta vuosittain, mikä edistää myös kohderyhmämme taloudellista ja sosiaalista yhdenvertaisuutta yhteiskunnassa. Myös suun terveydenhuollon ja fysioterapiakäytien lisäksi muiden terapiakäyntimaksujen sekä etäpalveluiden sisällyttäminen maksukattoon on kannatettavaa. Maksukatton kertymisessä tulee ottaa huomioon myös sosiaalipalveluihin sisältyviä maksuja. Maksukattoon tulee sisällyttää esimerkiksi omaishoitajan vapaan aikaisesta sijaishoidosta perityt maksut mahdollisesti myös yksityisissä paikoissa.

14. 11 §. Maksukattoa kerryttävät palvelut/11 §. De tjänster som räknas in i avgiftstaket

Ei vastauksia.

2 luku. Maksuttomat palvelut/2 kap. Avgiftsfria tjänster

15. 12 §. Maksujen seuranta/12 §. Uppföljning av avgifter

Ei vastauksia.

16. 13 §. Sosiaali- ja terveyskeskuksen avosairaanhoido/13 §. Öppensjukvård vid social- och hälsocentral

Ei vastauksia.

17. 14 §. Sairaalan poliklinikkakäynti/14 §. Besök på sjukhuspoliklinik

Ei vastauksia.

18. 15 §. Avosairaanhoidoon ja poliklinikkakäyntiin liittyvät tutkimukset/15 §. Undersökningar inom öppen sjukvård och vid poliklinikbesök

Ei vastauksia.

3 luku. Maksukatto/3 kap. Avgiftstak

19. 16 §. Päiväkirurginen toimenpide/16 §. Dagkirurgiskt ingrepp

Ei vastauksia.

20. 17 §. Suun terveydenhuolto/17 §. Mun- och tandvård

Vastaajien määrä: 1

- Monien kehitysvammaisten ja esimerkiksi autismin kirjon henkilöiden hampaita voidaan hoitaa vain nukutettuna. Tämä narkoosihammashoito on yleensä ollut kehitysvammalain ja nykyisen asiakasmaksulain 4 §:n 2 kohdan perusteella asiakkaille maksutonta. Kun tarve anestesiaalle johtuu selkeästi vammasta, tulee sen vammasta johtuvien palveluiden maksuttomuuden periaatteen mukaisesti olla jatkossakin asiakkaalle maksuton.

Katsomme, että ehdotetussa laissa tulee säätää suun terveydenhuollon toimenpiteiden yhteydessä tarvittava anestesia maksuttomaksi asiakkaalle silloin, kun tarve sille johtuu asiakkaan vammasta.

21. 18 §. Erikoissairaanhoidon hoitotoimenpiteet suunhoidon yksikössä/18 §. Vårdåtgärder inom den specialiserade sjukvården vid mun- och tandvårdsenheter

Ei vastauksia.

22. 19 §. Terapia/19 §. Terapi

Ei vastauksia.

23. 20 §. Sarjassa annettava hoito/20 §. Vård i serie

Ei vastauksia.

4 luku. Tasasuuruiset maksut/4 kap. Jämnstora avgifter

24. 21 §. Tilapäinen kotipalvelu/21 §. Tillfällig hemservice

Ei vastauksia.

25. 22 §. Tilapäinen kotisairaanhoido/22 §. Tillfällig hemsjukvård

Ei vastauksia.

26. 23 §. Tilapäinen kotisairaalahoido/23 §. Tillfällig hemsjukhusvård

Ei vastauksia.

27. 24 §. Lyhytaikainen perhehoito/24 §. Kortvarig familjevård

Ei vastauksia.

28. 25 §. Lyhytaikainen asumispalvelu/25 §. Kortvarig boendeservice

Ei vastauksia.

29. 26 §. Lyhytaikainen laitoshoido tai –palvelu/26 §. Kortvarig sluten vård eller kortvarig service på en institution

Ei vastauksia.

30. 27 §. Osavuorokausihoito/27 §. Vård under en del av dygnet

Ei vastauksia.

31. 28 §. Asiakkaan siirtyminen palvelujen välillä/28 §. Förflyttning av kunden mellan tjänster

Ei vastauksia.

32. 29 §. Lääkinnällinen kuntoutus/29 §. Medicinsk rehabilitering

Vastaajien määrä: 1

- Ehdotuksen perusteella vaikuttaa epäselvältä, olisiko alle 18-vuotiaan laitoksessa annettava lääkinällinen kuntoutus hänelle maksutonta terveydenhuoltoa. Tämä on syytä täsmentää.

33. 30 §. Omaistaan tai läheistään hoitavan henkilön vapaan aikaiset palvelut/30 §. Tjänster när personer som vårdar en anhörig eller närstående är lediga

Vastaajien määrä: 1

- Katsomme, että lyhytaikaisen huolenpidon maksut tulee periä vain täysiltä vuorokausilta sekä viimeiseltä täyden vuorokauden ylittävältä alkavalta vuorokaudelta, kuten nykyisin omaishoidon tukeen liittyvistä vapaista. Mikäli maksut peritään tulo- ja lähtövuorokaudelta ja kaikilta vuorokausilta siinä välillä, maksut saattavat useinkin estää palvelun käytön.
Erityisesti tulo- ja lähtövuorokausilta perittävä maksu on kohtuuton juuri silloin, jos henkilö pääsee lyhytaikaiseen huolenpitoon vasta illalla ja lähtö on aamulla.

34. 31 §. Ensihoitopalvelu/31 §. Prehospital akutsjukvård

Ei vastauksia.

35. 32 §. Lääkärintodistus ja -lausunto/32 §. Läkarintyg och läkarutlåtande

Ei vastauksia.

36. 33 §. Käyttämättä ja peruuttamatta jätetty palvelu/33 §. Oanvända eller icke-avbokade tjänster

Ei vastauksia.

37. 34 §. Maksun periminen maksukyvyyn mukaan/34 §. Uttag av avgift enligt betalningsförmågan

Ei vastauksia.

38. 35 §. Kotona annettava palvelu/35 §. Service i hemmet

Ei vastauksia.

39. 36 §. Kotona annettavasta palvelusta perittävän maksun perusteena olevat tulot/36 §. De inkomster som avgiften för service i hemmet utgår från

Ei vastauksia.

40. 37 §. Pitkäaikainen tehostettu palveluasuminen ja pitkäaikainen laitoshoido/37 §. Långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg och långvarig sluten vård

Vastaajien määrä: 1

- Katsomme, että myös vammaisten henkilöiden vammaispalvelulain mukaisen palveluasumisen, perhehoidon ja laitoshoidon osalta tulee ehdottomasti säätää vähimmäiskäyttövarasta, sillä tällä hetkellä näissä palveluissa asuvilla vammaisilla henkilöillä on huomattavan usein vaikeuksia tulla toimeen käytettäväksi jäävillä tuloilla. Lähes kaikki kehitysvammaiset ovat hyvin vähävaraisia, takuueläkkeen ja eläkettä saavan hoitotuen varassa eläviä ihmisiä, ja tämä vähävaraisuus on yleensä elämänmittaista. Ehdotuksen perusteluissa (s. 84) katsotaan, ettei vähimmäiskäyttövarasääntelylle vammaisten henkilöiden palveluiden osalta olisi tarvetta, mutta käytännössä tilanne on kyllä hyvin toisenlainen. Palveluasunnon vuokra voi olla jopa korkeampi kuin vammaisen henkilön saama takuueläke, ja myös ylläpitomaksut ovat usein huomattavia. Esimerkiksi kehitysvammaisten erityishuollon ateriamaksut jopa yli kaksinkertaistuvat, kun KHO muutama vuosi sitten linjasi, että ne voivat yleensä sisältää myös aterioiden valmistus-, säilytys-, kuljetus- ym. kustannuksia.

Ympäri vuorokautisessa palveluasumisessa asuvan ja työ- tai päivätoiminnassa käyvän kehitysvammaisen henkilön takuueläke on noin 775 euroa kuukaudessa, ja hän saa sen lisäksi eläkkeensaajan hoitotukea tukiluokasta riippuen noin 70, 154 tai 325 euroa kuukaudessa. Lisäksi henkilö saa asumisyksikössä sijaitsevaan vuokra-asuntoonsa Kelasta yleistä asumistukea yleensä 300-400 euroa kuukaudessa. Työtoiminnassa käyvä henkilö voi lisäksi saada työosuusrahaa enintään 12 euroa päivässä, keskimäärin kuitenkin vain noin 5 euroa/päivä, eli noin satasen lisää tuloa kuukaudessa. Tulojen ja etuuskien määrä kuukaudessa on siten varsin tavallisesti yhteensä noin tuhannesta 1400 euroon kuukaudessa. Tästä pitää maksaa palveluasunnon vuokra, jopa yli 700 euroa kuukaudessa, palveluasumisen ateria- ja muut ylläpitomaksut (edullisimmillaankin yleensä vähintään 400 e/kk), työ- tai päivätoiminnan ateriamaksut (jotka ovat usein suuremmat kuin työtoiminnasta mahdollisesti maksettava työosuusraha) sekä lääkkeet ja muut terveydenhuoltomenot, vammaispalvelu- ja Kela-kuljetusten omavastuut, puhelin- ja nettikulut, vakuutusmaksut, vaatteet, harrastukset ym. menot, joista kertyy vähintään toistasataa euroa kuukaudessa. Kunnat yleensä huojentavat asiakasmaksuja sen verran, että asiakkaalle jää vähintään laitoshoidon minimikäyttövaran (v. 2018 108 e/kk) verran kuukausittaisia käyttövaroja. Joissain kunnissa on määriteltä avohuollon palveluille tätä korkeampia minimikäyttövaroja, hyvin harvoin kuitenkaan yli 200 e/kk. Tämä käyttövara ei yleensä riitä avohuollon palveluiden asiakkaalle, jonka asumispalveluihin ei kuulu monia laitosasukkaalle maksuttomia asioita kuten lääkkeitä ja terveydenhuoltoa, kuin korkeintaan aivan välttämättömiin menoihin. Osallisuutta yhteiskunnassa on hyvin vaikea saavuttaa, kun joutuu tinkimään esimerkiksi kaikista liikkumis- ja harrastamismenoista.

Asiakasesimerkit osoittavat, että käteen jäävä käyttövara ei riitä tavanomaisen elämän menoihin Suomessa. Toimeentulotuen perusosa vähennettynä ruokamenoilla on tällä hetkellä noin 250 euroa. Mielestämme on perusteltua, että useiden kuntien jo käytännössä soveltama 250 euroa kuussa olisi ehdoton minimi vähimmäiskäyttövaraksi avohuollon palveluissa, mutta käytännössä pitkäaikaisesti kohtuullisiin tarpeisiin riittääkseen käyttövaraminimin tulisi olla ainakin 300 euroa koska vammaisten henkilöiden kohdalla kyse on

pitkäaikaisesta, usein elämän mittaisesta tilanteesta toisin kuin toimeentulotuen perusosan varassa elävillä.

-

41. 38 §. Pitkäaikaisesta tehostetusta palveluasumisesta ja pitkäaikaisesta laitoshoidosta perittävän maksun perusteena olevat tulot/38 §. De inkomster som avgiften för långvarigt serviceboende med heldygnsomsorg eller långvarig sluten vård utgår från

Ei vastauksia.

42. 39 §. Pitkäaikainen perhehoito/39 §. Långvarig familjevård

Vastaajien määrä: 1

- Suhteessa aikuisten perhehoitoon, lapsen kodin ulkopuolella asumisesta perittävässä olevat maksut ovat kohtuuttoman suuria.

43. 40 §. Laskennallinen metsätulo/40 §. Kalkylerad inkomst av skog

Ei vastauksia.

44. 41 §. Tuloista tehtävät vähennykset/41 §. Avdrag från inkomsterna

Ei vastauksia.

45. 42 §. Tuloista tehtävät vähennykset tehostetun palveluasumisen maksua määrättäessä/42 §. Avdrag från inkomsterna vid fastställande av avgift för serviceboende med heldygnsomsorg

Ei vastauksia.

46. 43 §. Maksun määrääminen/43 §. Fastställande av avgift

Ei vastauksia.

5 luku. Maksukyvyyn mukaan määräytyvät maksut/5 kap. Avgifter som fastställs enligt betalningsförmågan

47. 44 §. Tukipalvelut ja asumispalveluun liittyvät palvelut/44 §. Stödtjänster och boendeservicerelaterade tjänster

Vastaajien määrä: 1

- Tämän pykälän kommentointi ei ole mahdollista, koska siinä viitataan uuteen vammaispalvelulakiin, joka ei ole nähtävissä tämän lausunnon laatimisessa. Kehitysvammaliitto on aiemmissa lausunnoissaan ilmaissut huolensa mm. lievemmin kehitysvammaisten tilanteesta, jos he joutuisivat tulevaisuudessa sosiaalihuoltolain mukaisen asumisen piiriin, josta voidaan periä asiakasmaksuja. Myös lievemmin kehitysvammaiset henkilöt ovat lähes aina hyvin vähävaraisista, takuueläkkeen ja eläkettä saavan hoitotuen varassa eläviä, ja vaikka heidän vammansa olisi diagnosoitu lieväksi, niin se voi kuitenkin aiheuttaa välttämättömän tarpeen toisen ihmisen avulle ja tuelle. Lähtökohtana tulee myös heidän palveluidensa osalta olla vamman vuoksi välttämättömien palveluiden maksuttomuus.

48. 45 §. Avopalveluun tai -hoitoon liittyvä ylläpito/45 §. Uppehålle i samband med sociala insatser eller öppen vård

Ei vastauksia.

49. 46 §. Vammaisuuden perusteella järjestettäviin erityispalveluihin liittyvä ylläpito/46 §. Uppehålle i samband med särskild service med anledning av funktionshinder

Vastaajien määrä: 1

- Vammaispalveluihin kuuluvan normaalisuusperiaatteen ja tavoitteen mukaisesti vammaisuuteen liittyvästä erityispalveluista ei voida periä maksua. Kyse on vammasta johtuvasta syystä tarvittavasta palvelun osuudesta ja siitä aiheutuvasta lisäkustannuksesta.

50. 47 §. Lastensuojelu/47 §. Barnskydd

Ei vastauksia.

51. 48 §. Vammaisen lapsen asuminen muualla kuin oman perheen kanssa/48 §. Boende för barn med funktionsnedsättning någon annanstans än med den egna familjen

Vastaajien määrä: 1

- Kehitysvammaliitto näkee erittäin suuria ongelmia vammaisen lapsen asumiseen liittyvässä maksuesityksessä. Kun on kyse vammaispalvelulain perusteella järjestetystä lapsen asumisesta, huoltajuus säilyy vanhemmilla ja yhteydet pysyvät yleensä tiiviinä. Lapsi viettää usein viikonloput ja lomat vanhempien luona, jolloin häntä varten tarvitsee edelleen olla sopivat ja toimivat tilat kotona. Vanhemmat maksavat myös lapsen vaatteet, lääkkeet ja muut tavanomaiset menot. Samalla perhe menettää omaishoidon tuen ja lapsilisän. On oikein, että lapsilisä ja mahdolliset muut tuet seuraavat lasta. Sen sijaan ylimääräisten maksujen periminen vanhemmilta ei ole oikein.

52. 49 §. Kuljetuspalvelut/49 §. Färdtjänst

Ei vastauksia.

53. 50 §. Yksityislääkärin läheteellä tehtävät laboratorio- ja kuvantamistutkimukset/50 §. Laboratorieundersökningar och bilddiagnostik som utförs efter remiss från privatläkare

Ei vastauksia.

54. 51 §. Palvelun keskeytys/51 §. Avbrott i tjänsten

Ei vastauksia.

55. 52 §. Vahingoittunut, hävinnyt tai palauttamatta jätetty apuväline/52 §. Ett skadat, försvunnet eller icke-återlämnat hjälpmedel

Ei vastauksia.

56. 53 §. Henkilö jolla ei ole Suomessa kotikuntaa/53 §. En person utan hemkommun i Finland

Ei vastauksia.

57. 54 §. Tulon, korvauksen ja saamisen periminen maakunnalle/54 §. Uttagande av inkomst, ersättning eller fordring till landskapet

Ei vastauksia.

58. 55 §. Viivästyskorko/55 §. Dröjsmålsränta

Ei vastauksia.

6 luku. Muut maksut/6 kap. Övriga avgifter

59. 56 §. Maksujen ulosotto/56 §. Utsökning av avgifter

Ei vastauksia.

60. 57 §. Maksun palautus ja kuittaus/57 §. Återbetalning och kvittning av avgift

Ei vastauksia.

61. 58 §. Indeksitarkistukset/58 §. Indexjusteringar

Ei vastauksia.

62. 59 §. Muutoksenhaku/59 §. Ändringssökande/60 §. Uppföljningstjänst för tjänsteproduktionen

Ei vastauksia.

63. 60 §. Palvelutuotannon seuranta palvelu/60 §. Uppföljningstjänst för tjänsteproduktionen

Ei vastauksia.

64. 61 §. Maakunnan tiedonsaantioikeus//61 §. Landskapets rätt till information

Ei vastauksia.

65. 62 §. Voimaantulo/62 §. Ikraftträdande

Ei vastauksia.

66. 63 §. Kumottava laki/63 §. Lag som upphävs

Ei vastauksia.

67. 64 §. Siirtymäsäännökset/64 §. Övergångsbestämmelser

Ei vastauksia.

7 luku. Erinäiset säännökset/7 kap. Särskilda bestämmelser

8 luku. Voimaantulo/8 kap. Ikraftträdande